

Top VWS duldde kritiek corona-aanpak nauwelijks, liet 'eigen verhaal' schrijven

Milena Holdert, Fleur Damen

dinsdag, 07:00

De top van het ministerie van Volksgezondheid (VWS) stelde zich tijdens de coronapandemie verdedigend op en was nauwelijks in staat om met kritiek om te gaan. Dat zeggen de vicepresident van de Rekenkamer, Ewout Irrgang en Jeroen Dijsselbloem, tijdens de pandemie voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV), tegen *Nieuwsuur*.

Volgens Irrgang bagatelliseerde toenmalig coronaminister Hugo de Jonge publiekelijk de bevindingen van de Rekenkamer. Die instantie [constateerde\(opent in nieuw venster\)](#) in 2021 dat VWS niet kon aantonen dat een groot deel van de uitgegeven coronamiljarden volgens de regels was besteed.

De Jonge [zei](#) toen onder meer dat er inderdaad wel eens een 'pakbon' ontbrak. "Daarmee wekte hij de suggestie: het is overdreven", zegt Irrgang nu. "Dat is niet alleen niet netjes tegenover de Rekenkamer, maar problemen werden er vooral ook niet sneller door aangepakt".

'Blame games'

De reacties van Irrgang en Dijsselbloem volgen op [een reconstructie van Nieuwsuur](#). Daaruit komt naar voren dat VWS zich al vroeg voorbereidde op toekomstige evaluaties van het coronabeleid. Het ministerie schakelde voor zo'n zeven ton een bureau in om het eigen "[narratief\(opent in nieuw venster\)](#)" te laten opstellen, een eigen verhaal over de corona-aanpak.

Erik Gerritsen, destijds de hoogste ambtenaar bij VWS, haalt in een interview met *Nieuwsuur* hard uit naar de organen die zulke evaluaties doorgaans uitvoeren. Zoals de Tweede Kamer en de OVV.

Volgens hem zijn alle eerdere parlementaire enquêtes uitgemond in "*blame games*". Ook noemt hij de drie OVV-coronarapporten "voorbeelden van schuld en boete". De Rekenkamer maakt volgens hem deel uit van hetzelfde "systeem".

Bij de voorbereidende [nota\(opent in nieuw venster\)](#) over het "narratief" dat VWS liet opstellen zit een opmerkelijke tekst, waarin wordt betoogd dat de Nederlandse manier van evalueren "rammelt". De Tweede Kamer zou "verpolitiekt" zijn. En de OVV zou zich gedragen als "scherprechter" - een vroegere beul die doodstraffen voltrok. Niet de Kamer en de OVV zouden daarom de corona-evaluaties moeten uitvoeren, maar de "wetenschap" moest aan het roer staan, staat in het stuk.

Gerritsen zegt niet meer te weten wie die tekst schreef, maar onderschrijft de inhoud "voor 150 procent". De kritiek werd volgens hem breed gedeeld binnen het ministerie. Hij gaf zelf de opdracht voor het schrijven van het narratief.

Hoogleraar staats- en bestuursrecht Wim Voermans noemt die houding "kwaliijk". "Parlementaire enquêtes en controlerende organen worden weggezet als een soort vijandig kamp", zegt hij. "Ze wilden geen pottenkijkers. Ze sturen aan op het spinnen van hun aanpak en op het uitschakelen van de buitenwacht die mogelijk kritische vragen heeft."

Hoogleraar bestuurskunde Heinrich Winter valt het op dat oud-minister De Jonge in de huidige enquêteverhoren weinig reflectie toont, terwijl de enquêtecommissie daar volgens hem juist ruimte voor biedt. Hij noemt dat "verbazingwekkend".

De Jonge wordt donderdag 3 september voor de tweede keer verhoord. Hij noch het ministerie wil, zolang de enquête loopt, ingaan op vragen over de coronatijd.

'Zeer defensief'

De OVV publiceerde begin 2022 het eerste [coronarapport\(opent in nieuw venster\)](#). Daarin stond onder meer dat VWS weinig oog had voor de situatie in verpleeghuizen, waar weinig beschermende mondklappers heen gingen. OVV-voorzitter Dijsselbloem liet zich bovendien [kritisch uit](#) over de bemoeienis van ambtenaren met wetenschappelijke OMT-adviezen.

Voormalig topambtenaar Gerritsen noemt dat eerste OVV-rapport "extreem beschuldigend". Hij zocht na publicatie contact met Dijsselbloem, wat leidde tot een bezoek bij laatstgenoemde thuis. Gerritsen zegt hem daar te hebben verweten dat de OVV "onderdeel is van het probleem". Dijsselbloem bevestigt het gesprek. "We zijn elkaar inhoudelijk niet nader gekomen", laat hij *Nieuwsuur* weten.

Dijsselbloem merkte ten tijde van het eerste OVV-rapport al op dat in De Jonges [reactie](#) daarop "iets verongelijkts school". Nu gaat hij een stap verder. Hij laat *Nieuwsuur* weten dat de VWS-top onder De Jonge "zeer defensief" reageerde, zich "miskend" voelde en "danig overstuur" was.

Vicepresident van de Rekenkamer Irrgang herkent die houding. In die tijd was volgens hem sprake van een "gesloten, defensieve cultuur" bij VWS. De Rekenkamer stuitte later ook nog op [weerstand\(opent in nieuw venster\)](#) bij het opvragen van informatie over de aankoop van vaccins.

VWS gaf de opdracht voor het "narratief" aan onderzoeksbureau NSOB. In de zomer van 2020 leverde het ministerie de onderzoekers via USB-[sticks\(opent in nieuw venster\)](#) meer dan 5000 pagina's aan interne documenten.

Voor pers en publiek bleef een belangrijk deel van die documenten geheim. Ze werden pas maanden of zelfs jaren later openbaar gemaakt. VWS zei tijdens corona dat er geen tijd was om de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) na te leven, die ministeries verplicht overheidsdocumenten op verzoek openbaar te maken. Alle energie moest naar de crisisbestrijding gaan.

Volgens Gerritsen was het laten opstellen van een eigen narratief onderdeel van die crisisbestrijding. Binnen

het ministerie werd de gevoeligheid wel [gezien\(opent in nieuw venster\)](#): een medewerker [noemde\(opent in nieuw venster\)](#) het destijds "kwetsbaar" dat de NSOB die interne stukken veel eerder kreeg dan de media.

De OVV zegt met Gerritsen in gesprek te willen gaan.

Maak NOS jouw voorkeursbron in Google

Met een nieuwe functie van Google bepaal je voortaan zelf welke bronnen je als eerste ziet wanneer je zoekt. Zo mis je nooit meer het laatste nieuws van de NOS.

[Hoe VWS overheidsinformatie inzette voor 'eigen verhaal', pers en publiek bleven achter](#)
[dinsdag, 07:00](#)

[Appjes uit coronakabinet-Rutte: stevige taal over collega's 'uit frustratie'](#)

[donderdag, 20:26](#)

[Was het ingrijpende coronabeleid onvermijdelijk of toch vooral onnavolgbaar?](#)

[vrijdag 10 juli, 19:14](#)

[Brits mondkapjesonderzoek: ruim 11 miljard verspild door slechte voorbereiding](#)

[dinsdag 14 juli, 17:21](#)